

„Велика коалиција“ ДС и СНС била је тема расправе којом су медији попуњавали новогодишњу и божићну паузу (а која је, изгледа, и даље веома живахна [\[1\]](#)). Томислав Николић је, у име напредњака, у интервјуу за Вечерње новости, одлучно изјавио да, након следећих избора, „нећемо правити владу са Демократском странком“ и „нека ме ставе на стуб срама ако после избора погазим реч“

[\[2\]](#)

. Али, српска јавност се добро сећа једнако одлучне изјаве Ивице Дачића, датом у интервјуу истом листу, и то пред изборе 2008, да је за СПС «коалиција са ДС апсолутно искључена»

[\[3\]](#)

и да ће СПС правити владу само са ДСС и СРС

[\[4\]](#)

. Од стављања на стуб срама наравно да нема ништа. Данас је Дачић један од најцењенијих српских политичара коме нико не замера што је својевремено обмануо 300.000 бирача, а изгледа да му не замерају то много чак ни тих триста хиљада људи.

Али, то је зато што су Дачићев грех накнадно, на известан начин, оправдали управо Николић и Вучић. Они су поцепали некадашњи велики СРС и тако Дачићу дали могућност да се изговора како је „знао“ да са СРС не вреди радити. Баш као што се на распад радикала данас може водити и Коштуница, зато што у марту 2008. није направио савез са СРС.

Наравно, нису Николић и Вучић једини кривци за раскол у СРС. Али, они су криви што су преузели евроатлантску мантру да „ЕУ нема алтернативу“, и тако неколико стотина хиљада бирача, поступно, почели да преводe из народно-суверенистичког табора у евро-унионистички. Срећом, код њихових бирача то је само површинска промена, јер је у српском бирачком телу импресионираност евроунионистичком причом ионако у озбиљном паду [\[5\]](#). Али, након стварања СНС, Вашингтон и Брисел су добили могућност директне или индиректне контроле над две највеће српске странке и тиме над самом матицом српске политике.

Прича о „великој коалицији“ ДС и СНС је, наравно, ирелевантна. За том коалицијом највероватније неће бити потребе, јер ће обе странке имати довољно других парламентарних кандидата радих да постану коалициони партнери у влади. „Велика коалиција“ постаје изгледна, бар у агенди страних амбасада, једино у случају да се у

Вашингтону и Бриселу процени да је доста измотавања и да Србија мора да призна Косово.

Прича о „великој коалцији“ ДС и СНС је, наравно, ирелевантна. За том коалицијом највероватније неће бити потребе, јер ће обе странке имати довољно других парламентарних кандидата радих да постану коалициони партнери у влади. „Велика коалиција“ постаје изгледна, бар у агенди страних амабасада, једино у случају да се у Вашингтону и Бриселу процени да је доста измотавања и да Србија мора да призна Косово. То је ипак прекрупан залогај за сваку од ових странака појединачно. Али, ако не буде те нужде, алтренација на власти ДС и СНС, као две „пријатељске“ партије, чак и за службенике Империје сасвим је прихватљив исход.

Проблем за српске бираче, међутим, остаје озбиљна ерозија поверења у страначке вође. Та ерозија се нарочито убрзала након 2008. и њој су посебно допринели Тадић и Динкић. Они нису урадили оно што су обећали (отворили 200.000 нових радних места, дали обвезнице од 1.000 евра, одбили сваки притисак Брисела због Косова, итд), али су зато урадили оно што нису најављивали (донели конфедералистички Статут Војводине, увели партијско судство, глајхшалтовали медије, организовали геј параду, кренули у распродају најуспешнијих предузећа, заменили народну војску преторијанском...).

Пошто се, након 2008, у Србији више ником не верује, поставља се питање зашто би данас бирачи веровали Николићу да ће водити другачију политику него ДС и зашто би гласали за СНС? Ово питање је тим размуљивије што СНС нема јасан политички програм и избегава да изнесе визију пута којим ће даље повести Србију [\[6\]](#). Сами напредњаци од ове мане праве врлину, правдајући се да тиме избегавају да им конкуренти украду идеје, или да их нека бирачка групација, због погрешне речи или зареза, одбије. Али, један део бирачког тела ипак неће да гласа само протестно. Поготово ствараоци јавног мњења блиски опозицији одбијају да подрже желатинску реторику напредњачких вођа. Зато се напредњацима покушава помоћи тако што им се жели обезбедити неки спољни гарант. Тај гарант треба да бирачима и јавним скептицима пружи јамство да СНС ипак неће после избора да почне да води још понизнију и послушнију политику према Империји, него што је данас води ДС. А најбољи јамац за то, код већег дела патриотских бирача и критичара, некако је још увек Војислав Коштуница. Отуда настојање да се ДСС прилепи уз напредњаке, симболички, па и политички.

У том смислу се каже да би политички савез СНС и ДСС био идеалан за патриотски блок [\[7\]](#). СНС би у мираз донео гласаче, а ДСС начелност и јасан програм [\[8\]](#). И заиста, тај савет, који долази из кругова који подржавају алтерацију на власти ДС са СНС,

разборит је управо са становишта добро схваћеног интереса напредњака. Заправо, тим политичким приближавањем – не, наравно, браком, већ лаким, предизборним „петингом“ – СНС би добио много више него ДСС. Добио би јамство код патриотских бирача да је све у реду и да су радикалске приче о напредњачкој издаји бесмислене. Са друге стране, ако се приближавање одигра по предложеној формули – да се СНС одрекне промене Коштуничиног устава, а Коштуница тврдог става према ЕУ

[\[9\]](#)

, напредњаци ће моћи мирно да наставе са еврореформским причама, тако да њихово очијукање са ДСС можда не уплаши евросензитивне бираче, или, још горе, ЕУ амбасадоре.

Пошто се, након 2008, у Србији више ником не верује, поставља се питање зашто би данас бирачи веровали Николићу да ће водити другачију политику него ДС и зашто би гласали за СНС? Ово питање је тим размуљивије што СНС нема јасан политички програм и избегава да изнесе визију пута којим ће даље повести Србији. Сами напредњаци од ове мане праве врлину, правдајући се да тиме избегавају да им конкуренти украду идеје, или да их нека бирачка групација, због погрешне речи или зареза, одбије. Али, један део бирачког тела ипак неће да гласа само протестно.

Међутим, можемо се запитати шта би ДСС овим савезом добио? Он би пред изборе дао патриотски имприматур напредњацима, а за узврат би добио вероватно само начелно обећање да ће након избора и ДСС бити узет у обзир код састављања владе. Међутим, заклети скептик би се могао запитати – ако се у напредњачку реч не могу поуздати ни њихови бирачи (па им треба неки спољни гарант у виду Коштунице), зашто би у њу веровао ДСС? И заиста, у атмосфери када је постизборно политичко проституисање некако добило статус нормалности, ко може зајамчити гаранту да баш он неће први бити изигран?

Што је најлепше, и овако рационалан савет и добру медијску услугу напредњаци су одбацили са себи својственом ароганцијом. Вучић се, осврћући се на скепсу ДСС у вези промене Устава, обрецнуо да је "доста било њихових измишљотина", саркастично додавши: „Много нам је тешко и жао што они (ДСС) не прихватају нашу политику, али, извините, не улива се океан у поток, већ обрнуто" [\[10\]](#). Исту ароганцију је 1999. испољио и Вук Драшковић, када је остатку опозиције саопштио да "Дунав не може да се улије у поток него мора да буде обрнуто"

[\[11\]](#)

. Годину дана доцније „Дунав“ је добио 281.153 гласова, а „поток“ 2.092.799 гласова.

У том контексту, Томислав Николић је чак припретио и ратом Коштуници („Ако је време да ратујемо, хајде да ратујемо!“ [\[12\]](#)) - мада је, затим, ипак помирљиво додао да он лично није за рат. Али, како би тај рат напредњака са ДСС изгледао својевремено је демонстрирао Вучић, у Утиску недеље. То је било, да подсетим, 26. септембра 2010, у доба повишене нервозе у односима између ових странака. Најпре је Николић, на заједничкој конференцији за штампу, након разговора са Коштуницом, изјавио "Ми смо се сложили око тога да се треба борити против тога да ЕУ нема алтернативу, само Србија нема алтернативу" [\[13\]](#). Због тога су се амбасадори ЕУ у Београду одмах узнемирили, а напредњаке је лично походио шеф Делегације ЕУ у Србији Венсан Дежер

[\[14\]](#)

. Онда је Николић морао да шаље транскрипте у амбасаде Империје и да објашњава да „како сада ствари стоје, СНС и ДСС неће моћи да сарађују ни пре ни после избора, ако остану на позицијама на којима су сада“, јер „ми смо и даље за ЕУ и знамо где нам је црвена црта, а ДСС данас каже да је против чланства у ЕУ“

[\[15\]](#)

(подвукао А. С).

То је онда наљутило ДСС, па је његов портпарол, упитан да прокоментарише Николићеву изјаву да нема ништа од сарадње СНС са ДСС-ом, изјавио „да треба бити стрпљив и видети шта је на крају став СНС-а(...) и да ли ће СНС сутра поново променити своје основне ставове“ [\[16\]](#). Казао је још и ово: „Томислав Николић је у понедељак рекао да ЕУ има алтернативу, а у четвртак после разговора са Дежером, не знам да ли зато што су му завртали уши, изађе и каже да то није рекао... Нека, ДСС ће бити стрпљив. Можда Николић сутра опет промени став“ [\[17\]](#).

Е, у таквој атмосфери, у Утиску недеље гостовали су Александар Вучић и Ненад Поповић, па је Вучић избацио следећи, унапред припремљен, списак оптужби: „Ја морам да подсетим грађане Србије да није Томислав Николић, него они који говоре о завртању ушију, пустили Фљору Бровину на слободу, 12 година осуђену за тероризам. Није Томислав Николић сачекивао на црвеном тепиху оне, који су бомбардовали Србију, Хавијера Солану и остале, већ неко други“. Бећковићева: „Ко?“; Вучић: „Војислав Коштуница. Није Томислав Николић изручио Хашком трибуналу више Срба, него што има запослених овде, у Б92, или на било којој другој телевизији у Србији, него Војислав Коштуница“, итд [\[18\]](#). Дакле, тако би отприлике изгледао рат СНС са ДСС. Коштуници би се пребацивало да никоме не може да држи патриотске лекције, јер је својевремено урадио ово-и-оно, па би читава свађа, у основи, највише користила СРС, који би могао да каже да су једино радикали били они који су све време били доследне патриоте.

У том смислу се каже да би политички савез СНС и ДСС био идеалан за патриотски блок. СНС би у мираз донео гласаче, а ДСС начелност и јасан програм. И заиста, тај савет, који долази из кругова који подржавају алтерацију на власти ДС са СНС, разборит је управо са становишта добро схваћеног интереса напредњака. Заправо, тим политичким приближавањем – не, наравно, браком, већ лаким, предизборним „петингом“ – СНС би добио много више него ДСС. Добио би јамство код патриотских бирача да је све у реду и да су радикалске приче о напредначкој издаји бесмислене.

Имајући у виду целу ову предисторију, али и нескривену ароганцију напредњака – којима се део јавности, администрације и српске интелигенције одавно удвара као новим владарима Србије – мало је вероватно да ће скоро доћи до стварног споразума СНС–ДСС. Уосталом, СНС је по неким реал-политичким интенцијама дела свог руководства, а нарочито по покровитељима, ипак ближи ДС-у него ДСС-у [\[19\]](#). Предуслов стварања јасне патриотске алтернативе садашњој власти заиста може бити – како је то саветовано

[\[20\]](#)

– склапање детаљне програмске коалиције напредњака и народњака. Али, не изгледа лако да је могуће направити програмску коалицију између странке која има поприлично развијен политички, а нарочито економски програм, и странке која још увек нема званичин програм, а оно што игра његову улогу

[\[21\]](#)

није више од списка лепих жеља. (Јер, то би, практично, значило да већа странка пристане уз програм мање странке). Посебно то није лако ако су црвене црте ових странака различите – за ДСС је то Косово, а за СНС је то ЕУ.

Читав тај посао око брака – или макар „лаког петинга“ – СНС са ДСС, у основи се ипак може оценити као излишан. Ако се битније не промени изборни закон, странке које хоће да заступају национално сензитивнији део бирача (СНС, ДСС и СРС) могу слободно да на изборе изађу у три колоне и тако уђу у парламент. Напредњацима не треба никакав „гарант“ њихове патриотске исправности, само треба јасно да се обавезу да Србију ни по коју цену неће увлачити у НАТО, да прецизно објасне која је њихова „црвена црта“ у вези Косова (испод које ЕУ отпада као опција), и да јавно поруче страним амбасадорима да им, уз сво поштовање, ипак неће они одређивати будуће коалиционе партнере [\[22\]](#). ДСС је дужан бирачима да објасни како тачно изгледа алтернатива „Србија без Брисела“ (односно да популарише свој економски програм). А СРС би требало да бираче увери да није лимбо-странка, која чека да јој се председник врати из Шевенингена, па да почне да поново политички мисли и делује, већ да и сад има неке идеје и акције.

У основи, патриотски блок и треба да остане плуралистички, баш због веће функционалности. Ми и даље имамо менталитет почетника у фудбалу – очекујемо да

свих 11 играча трче на исту лопту, а онај ко не трчи тај је издајица. Али то је погрешно. Добри и искусни играчи распореде се по терену и свако ради свој посао. Неко прича о европским интеграцијама, неко о реинтеграцији српских земаља. Неко се надмудрује са амбасадорима, неко наступа у медијима, неко протестује на улици... Али, свако ради на свом пољу, најбоље што може, нико никоме не командује, али се сви осећају као чланови истог, великог тима. И, што је најважније, нико не потплиће, упорно и безумно, друге саиграче...

Дакле, добар тим ради то као што су чинили (и даље чине) Пољаци (или Хрвати, или Јапанци...) – они су прво Пољаци, а онда комунисти, либерали или конзервативци. Зато – ако смо и даље евроентузијастички расположени – треба да приметимо како су, баш захваљујући том „тимском“ раду, данас Пољаци, међу новопримељним државама ЕУ, чланица са посебним повластицама [23], Хрвати су успешно направили „територијално немогућу“ државу и сада улазе у ЕУ, а Срби су, некако, остали на брисаном простору – и без довршене државе, и без озбиљних шанси да се у скоро време прикључе ЕУ.

Хоћемо ли коначно почети да размишљамо шире и несебичније, као део тима? Или ће нам наш анархистички егоизам и даље бити судбина?

[1] http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/147284/Nikolic%3A+Kostunice%2C+hoceš+li+rat+sa+SNS.html

[2] <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.69.html:314457-Nikolic-Na-stub-srama-ako-slazem>

[3] <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.69.html:213153-Samo-sa-Kostunicom>

[4] Исто.

[5] Чак и истраживачке агенције евроатлантских медија признају да је подршка уласку у

Напредначки „стуб срама“

Пише: Слободан Антонић
петак, 14 јануар 2011 12:38

ЕУ, од 2006, спала са 69 на 44 посто, и да је данас пожељнији спољнополитички партнер Русија (47 посто), него ЕУ (44 посто; <http://www.e-novine.com/srbija/srbija-tema/43811--SNS-koalicija-opstanak.html>).

[6] Види моје критике у текстовима: «"Напредњачко чудо" – дан после», 12. јуни 2009, <http://www.nspm.rs/politicki-zivot/gnaprednjacko-cudoq-dan-posle.html>

;
«Вучићев пут у Каносу»

,
15. октобар 2009

,
<http://www.nspm.rs/politicki-zivot/vucicev-put-u-kanosu.html>

;
„Опозиција пред изазовима кризе“,
29. јануар 2010

,
<http://www.nspm.rs/politicki-zivot/opozicija-pred-izazovima-krize.html>

;
„Напредњачка `велика идеја`, 19. фебруар 2010

,
<http://www.nspm.rs/politicki-zivot/naprednjacka-velika-ideja.html>

;
„Две године СНС-а, или тамни вилајет“,
10. новембар 2010,

<http://www.nspm.rs/kolumne-slobodana-antonica/dve-godine-sns-a-ili-tamni-vilajet.html>

[7] Рецимо: <http://www.standard.rs/vesti/36-politika/6329-eljko-cvijanovi-da-li-je-danas-ipak-mogu-savez-izmeu-tome-i-voje.html>

[8] У том погледу, поготово се истиче њихов „Програм развоја Србије 2010-2015“ (http://ekonomskisavetdss.com/images/pdf/Program_razvoja_Srbije_2010-2015.pdf

).

[9] <http://www.standard.rs/vesti/36-politika/6329-eljko-cvijanovi-da-li-je-danas-ipak-mogu-savez-izmeu-tome-i-voje.html>

[10] <http://www.nspm.rs/hronika/aleksandar-vucic-dosta-mi-je-izmisnjotina-dss-a.html>

[11] *Време*, 17. јул 1999, стр. 5.

[12] http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/147284/Nikolic%3A+Kostunice%2C+hoce%3Dli+rat+sa+SNS.html

[13] http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2010&mm=09&dd=20&nav_category=11&nav_id=459916

[14] http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/134282/EU+sumnja+u+Nikolica.html

[15] Исто.

[16] Исто

[17] http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/134409/Za+Evropu+Kostunica+gori+i+od+Sešelja.html

[18] http://www.b92.net/info/emisije/utisak_nedelje.php?yyyy=2010&mm=09&nav_id=463196

[19] То лепо уочава Вукадиновић, када каже да између ДС-а и СНС-а „не постоје велике програмске разлике, него само различити политички интереси и, делимично, лични анимозитети на неким релацијама”, односно да су „ове две партије сада ближе него што

су то били демократе и социјалисти пред формирање заједничке владе 2008. године“ (<http://www.nspm.rs/hronika/djordje-vukadinovic-ds-i-sns-su-sada-blizi-nego-sto-su-to-bili-demokrate-i-socijalisti-pre-d-formiranje-vlade-2008.html>).

[20] <http://www.standard.rs/vesti/36-politika/6329-eljko-cvijanovi-da-li-je-danas-ipak-mogu-savez-izmeu-tome-i-voje.html>

[21] Функцију програма код СНС игра „10 принципа деловања српских напредњака“ (<http://www.srpskanaprednastranka.org/cp/2010-06-05-00-10-55.html>), као и Споразум о сарадњи између Српске напредне странке, Нове Србије, Покрета снага Србије БК и Покрета социјалиста (<http://www.srpskanaprednastranka.org/images/pdf/Sporazum.pdf>). Али из ових докумената се не може назрети никаква специфична политика, нити у вези Косова, ни ЕУ, ни економије, ни Војводине, ни културе... – само општа места типа „Хоћемо Србију у Европи, целовиту и децентрализовану“ и „Циљ нове економске политике биће јака економија као услов модерне и јаке Србије“ (Споразум, стр. 2).

[22] Према писању Преса, „Томиславу Николићу је пренео шеф делегације ЕУ у Србији Венсан Дежер, да ако мисли да сарађује са Бриселом, искључи било какву сарадњу са Коштуницом. Дежер је јасно рекао Николићу да напредњаци могу да сарађују са свим политичким актерима у Србији, па чак и са Велимиром Илићем, осим са Коштуницом и Војиславом Шешељем. При том је већи акценат ставио на Коштуницу него на Шешеља - открива извор Пресса који је присуствовао састанку Дежера и Николића“ (http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/134409/Za+Evropu+Koštunica+gori+i+od+Šešelja!.html).

[23] <http://www.standard.rs/cvijanovi-vam-preporuuje/6353-duan-pavlovi-ko-e-pobediti-na-sledeim-izborima-i-sa-kojom-parolom.html>